

Στο πρώτο μυθιστόρημα της Κύπριας Κωνσταντίας Σωτηρίου, το μυστικό της ηρωίδας ξετυλίγεται πλάι στα γεγονότα που σημάδεψαν την πρόσφατη ιστορία της Κύπρου

Η πράσινη γραμμή μιας διχασμένης ηρωίδας

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ

Η ιστορία ξεκινάει στον κυπριακό βορρά. Μόλις έχουν ανοίξει τα οδοφράγματα το 2004 και οι δύο πλευρές μπορούν πια να πηγαίνουν στην διαχωρισμένη Κύπρο. Ο γιος της Χατισέ αναχωρεί για τον Νότο, χωρίς εκείνη να μπορεί να τον αποτρέψει. Αυτός θα επιδιώξει να ανακτήσει το δικαίωμα να είναι και ευρωπαίος πολίτης, μετά την ένταξη της Κύπρου, ωστόσο αγνοεί ορισμένα κομμάτια της αληθινής του ταυτότητας. Όταν επιστρέψει, στην τελευταία σελίδα του βιβλίου, σε μια λιτή συγκινητική σκηνή, θα έχει ολοκληρωθεί μια αποκάλυψη. Ένα οικογενειακό μυστικό. Ποια ήταν η Χατισέ και πώς βρέθηκε να ζει από την εδώ πλευρά, την τουρκοκυπριακή;

Με φόντο την Ιστορία

Η ιστορία της Χατισέ αρχίζει λίγο πριν από την εγκαθίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας το 1960, τότε που ξεκινά και η αντιπαράθεση ανάμεσα σε Τουρκοκυπρίους και Ελληνοκυπρίους. Διαπερνά το διάστημα 1963-1967 με τις διακοινοτικές ταραχές και ακρότητες που σημειώθηκαν και από τις δύο πλευρές, μια σημαντική περίοδο για την εξέλιξη του βιβλίου, αφού ο μουσουλμάνος Αρίφης, που δούλευε στις αγγλίζικες βάσεις, σκοτώνεται πάνω σε μια ενέδρα από ακραίους Ελληνοκυπρίους. Ο Αρίφης είναι ο τουρκοκύπριος

σύζυγος της Χατισέ, εκείνη πρέπει να τον θάψει μόνη της και να εξηγήσει στον μικρό της γιο τι είχε συμβεί.

Η Χατισέ είναι πια εβδομήντα πέντε χρονών στην αρχή της αφήγησης. Η οριακή στιγμή για την Κύπρο, η αναχώρηση του γιου της προς τον Νότο ενεργοποιούν τη μνήμη της και τον εγκλωβισμένο της εαυτό. Στρέφεται στο παρελθόν ανασύροντας εικόνες και γλωσσικά κειμήλια, συνομιλώντας με τον εαυτό της.

Γι' αυτό και το πρόσωπο της αφήγησης είναι το δεύτερο πρόσωπο, το «εσύ», ένα πρόσωπο εξομολογητικό, εσωστρεφές, τρυφερό που συμπαραστέκεται και αναδομεί το διχασμένο της εγώ. Ανάμεσα στη δευτεροπρόσωπη αφήγηση παρεμβάλλονται στίχοι από δημοτικά τραγούδια, παροιμίες και αποφθέγματα που τα θυμόταν

Η συγγραφέας καταθέτει, προς τιμήν της, ως πρώτο βιβλίο ένα σοβαρό, λογοτεχνικό κείμενο σε μια εποχή όπου πολλές συνομιλικές της καταφεύγουν στην αισθηματολογία

από την εποχή που ήταν κορίτσι και μεγάλωνε στο ελληνοκυπριακό περιβάλλον. Αυτά τα λόγια, η δική της ντοπιολαλιά, είναι και ό,τι μπόρεσε να κρατήσει από ένα παρελθόν που αποσιωπήθηκε.

Εχοντας χάσει από τύφο τους γονείς της, ήρθε κοντά στην αδελφή της στη Λευκωσία, στον μαχαλά όπου συνυπήρχαν ακόμη και οι δύο κοινότητες. Τότε λεγόταν Ελένη. Εκεί γνωρίστηκε με τον Αρίφη. Μα και η αδελφή της ούτε που να ακούσει ότι πηγαίνει με Τούρκο. Όταν το μαθαίνει, παραλίγο να τη σκοτώσει με μια πέτρα στα χέρια.

Όμως εκείνη θα εγκαταλείψει την οικογένεια της αδελφής της και θα βρεθεί στην άλλη πλευρά, στην απέναντι στεριανή όχθη, τόσο κοντά και τόσο μακριά από το πρόσφατο παρελθόν της. Θα ζήσει απομονωμένη, λιγλόγη, καταπιέζοντας ταυτότητα, καταγωγή, θρήσκευμα, θυσιασμένα στη συμβίωση που επικύρωσε το Ειρηνοδικείο.

Η μνήμη κουβάρι

Η Χατισέ είναι ένας πολύ ιδιαίτερος χαρακτήρας που χτίζεται μεθοδικά μέσα από τις θρυμματισμένες σκέψεις και τις αποσιωπημένες μνήμες. Διατηρεί έναν πρωτογονισμό, μια αθωότητα. Περισσότερο αφήνεται στις αισθήσεις, γεύεται, μυρίζει, αγγίζει: αυτά ποτέ δεν την προδίδουν όπως ο στραγγισμένος λόγος και οι κώδικες συμπεριφοράς. Είναι μια ηρωίδα, τραγική και ανθρώπινη, αδύναμη και αποφασιστική ταυτόχρονα. Ο λόγος της είναι προφορικός, λιτός, τελετουργικός, τραυλίζει, διστάζει, ανακυκλώνεται, τραγουδιέται, μοιρολογεί, γίνεται πανανθρώπινος. Είναι δραματικός χωρίς να είναι μελοδραματικός.

Η συγγραφέας δεν γράφει ένα χρονικό ή μια ιστορική μαρτυρία. Καταγράφει την ιστορία μέσα από τη συνείδηση της ηρωίδας, όπου εκεί όλα είναι ένα πνιχτό βογκητό, η μνήμη κουβάρι, θλιμμένη και καταπεσμένη μαζί. Η Κωνσταντία Σωτηρίου καταθέτει ως πρώτο βιβλίο ένα σοβαρό, λογοτεχνικό κείμενο και είναι προς τιμήν της, σε μια εποχή όπου πολλές συνομιλικές της καταφεύγουν στην αισθηματολογία, να προσέρχεται με τέτοια λογοτεχνικά χαρτιά και να τα καταφέρνει.

Κωνσταντία Σωτηρίου
Η ΑΪΣΕ ΠΑΕΙ ΔΙΑΚΟΠΕΣ

Εκδ. Πατάκη 2015, σελ. 102
Τιμή: 6,96 ευρώ

Ο τίτλος της απόβασης

Η Κωνσταντία Σωτηρίου γεννήθηκε το 1975 σε μια διχοτομημένη Λευκωσία. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Τουρκικών και Μεσανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κύπρου και κάτοχος μεταπτυχιακού στην Ιστορία της Μέσης Ανατολής από το Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ. Εργάστηκε ως δημοσιογράφος και τώρα εργάζεται ως λειτουργός θεμάτων στο Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ο τίτλος «Η Αϊσέ πάει διακοπές» είναι η κωδικοποιημένη ειδοποίηση του Συμβουλίου Εθνικής Ασφαλείας της Τουρκίας για την έναρξη της απόβασης στην εισβολή του 1974.